

Wat verleidt Utrechtse studenten om vrijwilligerswerk te doen?

Onderzoek naar de **Vrijwillige inzet** van Utrechtse studenten

Participanten

259

Uren per week vrijwilligerswerk

0 - 5 uur

Actief als vrijwilliger

58,40%

Belangrijkste motivaties

Andere mensen helpen
Sociaal contact
Betrokkenheid bij de maatschappij

Onderzoek uitgevoerd door **Floor Minjon**
Studentnummer **3536742**
Studie **Actuele Sociale Vraagstukken**
Jaar **2015-2016**
Begeleider **Zoltan Lippenyi**

In opdracht van:

vcutrecht

PARTNER VOOR VRIJWILLIGE INZET

Voorwoord

Toen ik een aantal maanden geleden een seminar bijwoonde over het *twintigersdilemma* in een zaaltje in Amsterdam besepte ik opeens dat dit wel eens over mij kon gaan. Hoogopgeleide pas afgestudeerde jonge wetenschapper die niet aan de bak komt. Waarom niet? Te hoog opgeleid en te weinig praktijkervaring. Er passeerde verhalen de revue over toekomstige lotgenoten die jarenlang stage liepen om werkervaring op te doen, afgestudeerden die weer bij hun ouders gingen wonen omdat ze niet rond konden komen, eind twintigers die noodgedwongen in de horeca blijven werken omdat ze ergens anders niet aan de bak komen. Toen schrok ik wakker uit mijn gedachtegang. Hoewel het werk in de horeca ontzettend uitdagend kan zijn en mijn ouders bijzonder gezellig zijn wilde ik toch op z'n minst proberen om iets van mijn sociaalwetenschappelijke carrière te maken.

Toen ik later nog eens over deze avond nadacht besepte ik me dat de studie waar ik op dit moment een masterthesis voor aan het schrijven was aan de Universiteit Utrecht anders was. Deze studie hecht veel waarde aan het opdoen van praktijkervaring, alleen al te zien in de 15 studiepunten die je voor het stagetraject krijgt. Daarnaast is de Universiteit Utrecht ook steeds meer bezig met het goed voorbereiden van studenten op een professionele carrière als wetenschapper en als kandidaat op de arbeidsmarkt. Een goede zaak dacht ik zo, na nogmaals terugdenken aan de scenario's die werden geschetst tijdens die avond in november.

Een woord dat tijdens het seminar nooit is gevallen, dat verwondert me achteraf nog steeds, is vrijwilligerswerk. In mijn ogen iets dat je onderscheidend maakt en een hele goede manier om jezelf te profileren tijdens een sollicitatie procedure. Tijdens mijn sportieve carrière, wat nauwelijks een carrière mag heten, heb ik altijd veel vrijwilligerswerk gedaan. Middels het sporten kwam ik ook in contact met Amarins, op dit moment directrice van de Vrijwilligerscentrale Utrecht en opdrachtgever van dit onderzoek, maar toen een van mijn favoriete teamgenoten. Dit leidde er uiteindelijk toe, na weer contact te hebben gezocht met Amarins, dat ik uiteindelijk met veel enthousiasme mijn masterthesis heb geschreven voor de Vrijwilligerscentrale Utrecht over studenten en vrijwilligerswerk. Vrijwilligers zijn, wat mij betreft, het cement van de samenleving en de studenten van nu zijn dus ook het cement van de toekomst. Hoe dit cement er in de toekomst uit zal zien weet ik niet. Wat ik wel weet is dat het vrijwilligerswerk dat ik gedaan heb mij veel heeft geleerd en uiteindelijk ook veel zal gaan brengen.

Utrecht, 26-06-2016

SAMENVATTING

In dit onderzoek wordt in opdracht van de Vrijwilligerscentrale Utrecht de vrijwillige inzet van Utrechtse studenten onderzocht. De onderzoeksvraag van luidt: Wat verleidt Utrechtse studenten om vrijwilligerswerk te doen? Dit is onderzocht door te kijken naar welke factoren belangrijk zijn voor het doen van vrijwilligerswerk en welke motivaties studenten hebben om vrijwilligerswerk te doen. De belangrijkste resultaten uit het onderzoek zijn dat studenten een bijdrage leveren aan de samenleving als belangrijkste motief hebben om vrijwilligerswerk te doen. Studenten doen vooral vrijwilligerswerk binnen de eigen sociale kringen, bij een studie- studenten of sportvereniging. Als redenen om geen vrijwilligerswerk te doen geven studenten aan dat ze daar geen tijd voor hebben en niet weten wat de mogelijkheden zijn. Studenten die geen vrijwilligerswerk doen maar daar wel in geïnteresseerd zijn willen dit vooral flexibel invullen. Om Utrechtse studenten te verleiden om vrijwilligerswerk te gaan doen is het belangrijk om als Vrijwilligerscentrale meer zichtbaar te worden onder Utrechtse studenten en flexibel vrijwilligerswerk te promoten. Dit kan worden bewerkstelligt met een matchpoint op de Uithof en een vacaturebank met ook flexibel vrijwilligerswerk in het aanbod.

Inhoud

SAMENVATTING	- 2 -
Inleiding	4
Aanleiding & maatschappelijke relevantie	4
Vrijwilligerscentrale Utrecht	5
Probleemstelling	5
Wetenschappelijke relevantie.....	6
Theoretisch Kader	7
Definitie vrijwilligerswerk.....	7
Motivaties.....	7
Voorspellers van vrijwilligerswerk	8
<i>Sociale omgeving</i>	8
<i>Opleidingsniveau</i>	8
<i>Studierichting</i>	8
<i>Vrije Tijd</i>	8
Motivaties vrijwilligerswerk.....	9
Methoden	10
Operationalisering	10
Dataverzameling	10
Representativiteit.....	11
Onderzoeksdesign	12
Resultaten	13
Conclusie	19
Discussie	21
Aanbevelingen	22
Beleidsaanbevelingen Vrijwilligerscentrale Utrecht	22
Beleidsmaatregel A.....	22
Beleidsmaatregel B.....	22
Beleidsmaatregel C.....	23
BRONNEN	24

HOOFDSTUK 1

Inleiding

Aanleiding & maatschappelijke relevantie

Vrijwilligerswerk is een activiteit waarbij tijd wordt geïnvesteerd ter voordele van een ander persoon, een groep of een organisatie. (Wilson, 2000) Vrijwilligerswerk ook wel genoemd, vrijwillige inzet, een begrip dat een belangrijk onderdeel is van wat Koning Willem-Alexander in zijn troonrede van 2013 introduceerde, de participatiesamenleving. Er was veel over te doen, uiteindelijk werd participatiesamenleving het woord van het jaar 2013, uitgeroepen door Genootschap Onze Taal.

De term participatiesamenleving kwam echter niet uit de lucht vallen. In 1991 sprak oud PvdA-premier Wim Kok zijn partijcongres toe en stelde toen dat Nederland in een overgangsfase zat: 'van een verzorgingsstaat naar een werkzame, naar een participatiesamenleving.' In 2005 haalde premier Balkenende het begrip participatiesamenleving ook nog eens aan, de overheid bleek nog steeds te kampen met hoge kosten van zorg en uitkeringen. In een participatiesamenleving zouden de kosten voor zorg en uitkeringen lager uitvallen dan in een volledige verzorgingsstaat. Onlangs werd het begrip in de troonrede van Koning Willem-Alexander in 2013 nieuw leven ingeblazen. Daarin stelde hij dat het "onmiskkenbaar is dat mensen in onze huidige netwerk- en informatiesamenleving mondiger en zelfstandiger zijn dan vroeger. Gecombineerd met de noodzaak om het tekort van de overheid terug te dringen, leidt dit ertoe dat de klassieke verzorgingsstaat langzaam maar zeker verandert in een participatiesamenleving. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving."

(troonrede Koning Willem-Alexander, 2013)

Maar is de participatiesamenleving niet een begrip wat we in onze samenleving al veel langer hanteren, zonder het begrip ook daadwerkelijk te gebruiken? Nederland is een land met een lange traditie van vrijwilligerswerk. Vooral in kerkelijke organisaties was het altijd zeer voor de hand liggend dat men iets bijdraagt aan de kerkelijke gemeenschap, zonder daar in geld voor te worden uitbetaald. Daarnaast bestaan er in Nederland organisaties als het Rode Kruis, al sinds 1864 actief als vereniging van vrijwillige hulpverleners. Daarnaast bestaat de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij al sinds 1824. De KNRM werd opgericht door een groepje verontruste burgers die constateerden dat steeds meer mensen verdronken in zee. (Movisie, 2015)

In het rapport 'Vrijwilligerswerk in meervoud', de laatste in een reeks onderzoeken met het thema Civil society wordt ingegaan op de te verwachten en deels al geconstateerde veranderingen in het hedendaagse vrijwilligerswerk. De onderzoekers laten onder andere zien dat het percentage vrijwilligers nauwelijks is gestegen of gedaald tussen 1997 en 2007. In het jaar 1997 deed 46% van de Nederlandse bevolking vrijwilligerswerk, in 2007 was dit zo'n 44%. (SCP, 2009) In het jaar 2012/2013 wordt in een rapport van het CBS het aantal vrijwilligers zelfs op 50% berekend. Het percentage jongeren dat vrijwilligerswerk doet is in ditzelfde onderzoek zelfs iets hoger dan gemiddeld. (CBS, 2015) Overigens schetst het onderzoek 'Geven in Nederland' in 2015 een minder rooskleurig beeld. René Bekkers en zijn collega's signaleren een dalende trend in het doen van vrijwilligerswerk in Nederland. Deze dalende trend die zich in eerdere onderzoeken van het 'Geven in Nederland' ook al openbaarde lijkt zich door te zetten. Waar in 2002 nog 46% van de Nederlanders vrijwilligerswerk deed, was dat in 2014 nog maar 37%. Verder constateren de onderzoekers dat vrijwilligers zich meer specialiseren, ze doen minder verschillende vrijwilligerstaken. Daarnaast zien de onderzoekers dat er een positieve relatie is tussen het ervaren van sociale druk en het blijven doen van vrijwilligerswerk. (Geven in Nederland, 2015) In de stad Utrecht ligt het percentage vrijwilligers op de 36% procent op basis van een inwoners enquête uit 2015. Het aantal studenten dat in Utrecht vrijwilligerswerk is vergelijkbaar met de totale populatie Utrechters, dit ligt op 35%. (Utrecht Monitor, 2015)

Naast het begrip participatiesamenleving, dat in de jaren '90 zijn intrede deed, is er ook het begrip individualisering belangrijk voor de verklaring van vrijwillige inzet door de jaren heen. Het begrip individualisering is nauw verbonden met de generatie jongeren van nu. Een begrip dat in eerste instantie haaks lijkt te staan op het begrip solidariteit, wat weer van evident belang is voor de sociale samenhang in de samenleving, waar vrijwillige inzet een belangrijke indicator van is. (Hustinx, 1998; Putnam, 1995) In 1998 stelt Lesley Hustinx zichzelf de vraag of jongeren misschien een nieuwe stijl van vrijwilligerswerk hebben die niet aansluit bij het traditionele begrip vrijwilligerswerk en dat jongeren daardoor onder de radar blijven als het om vrijwillige inzet gaat. Zo kan de nieuwe stijl van vrijwilligerswerk bijvoorbeeld flexibel vrijwilligerswerk inhouden en vind het vaak niet bij de traditionele organisaties als de kerk plaats maar meer bij sociale burger initiatieven. Hustinx constateert dat er op dat moment in de literatuur over vrijwilligerswerk een eenzijdig negatieve lezing domineert van het veelbesproken fenomeen individualisering. De individualiseringstendens wordt vaak als bedreiging voor het vrijwilligerswerk beschreven. "Hierbij krijgt vooral 'de jeugd van tegenwoordig', opgegroeid in een klimaat van steeds toenemende keuzevrijheid en aldus het sterkst onderhevig aan de individualiseringstendens, een reeks van negatieve stereotypen naar het hoofd geslingerd." (Hustinx, 1998) De generatie Z is geboren tussen 1992 en 2010 en groeit op in een informatie economie en globaliserende omgeving. Zijn altijd verbonden en worden ook wel

'digital natives' genoemd, waar voorgaande generaties worden getypeerd als 'digital immigrants'. Generatie Z is de meest geïndividualiseerde generatie tot nu toe. (Ahlers & Boender) De generatie Z wordt volgens Hustinx ook wel de generatie Zzzzz genoemd, de slaapverwekkende generatie. Anoniem, apolitiek, egocentrisch, materialistisch en gevangen in een oppervlakkige beeldcultuur. De jongeren van nu zou- den vooral de eigen vrijheid hoog in het vaandel dragen een veeleisende engagementen schuwen. De begrippen zelfontplooiing en 'er voor anderen zijn' lijken elkaars tegenpolen, maar zijn zeer sterk met elkaar verbonden. Om dit te begrijpen dient er een nieuw beeld van vrijwilligerswerk te worden geschetst, een beeld dat zich goed lijkt aan te sluiten op de manier waarop jongeren en studenten zich vrijwillig inzetten. (Hustinx, 1998) Dit lijkt zeker ook te gebeuren in de jaren nadat Hustinx haar artikel publiceerde. Er worden steeds meer onderzoeken gedaan naar de motivaties van vrijwilligerswerk en wat het voor iemand kan betekenen op sociaal-, werk- of ontwikkelingsgebied.

Vrijwilligerscentrale Utrecht

Nadat in de jaren '80/'90 naast kerkelijke vrijwilligersorganisaties ook veel maatschappelijk gerelateerde vrijwilligersorganisaties, organisaties die zich inzetten tegen wereldproblematiek en 'one issue' organisaties zijn ontstaan, groeit ook de behoefte aan een organisatie die potentiële vrijwilligers en organisaties die op zoek zijn naar vrijwilligers aan elkaar koppelt. De vrijwilligerscentrale Utrecht, nu VC Utrecht, is gestart met haar werkzaamheden in 1986. Na gevestigd geweest te zijn op de Oude Gracht en vervolgens het Janskerkhof is VC Utrecht nu gevestigd in een historisch pand aan de Bemuurde Weerd. Vanuit daar tracht VC Utrecht vrijwilligerswerk te stimuleren, verbinden en te promoten. Dit gebeurt met een team van 10 werknemers vanuit de kantoorruimte en door middel van de vacaturebank die in het geheel wordt gerund door vrijwilligers. Daar kunnen organisaties of particulieren een vrijwilligers- vacature plaatsen, die kan worden ingevuld door een potentiële vrijwilliger. Naast een aantal vaste projecten heeft VC Utrecht afgelopen jaar besloten om in 2016 zich te verdiepen in een aantal kennisthema's. In 2016 is dat onder andere op het gebied van studenten en vrijwilligerswerk.

Probleemstelling

Volgens Putnam zijn hoger opgeleiden over het algemeen meer betrokken bij de maatschappij en meer in staat in te participeren dan laag opgeleiden. (Putnam, 1995) Volgens dat gegeven zouden de studenten in het hoger onderwijs van nu dus de vrijwilligers van de toekomst zijn. Dit wordt ook onderstreept door Cnaan et al. in 2008 die stelt dat studenten in het hoger onderwijs worden gezien als degenen die de toekomstige participatiesamenleving in stand moeten houden. Het is dus van belang om inzicht te krijgen in hun wensen en mogelijkheden op het gebied van vrijwillige inzet. Daarnaast hebben studenten in het hoger onderwijs relatief veel vrije tijd. Ze besteden in totaal gemiddeld 30 uur per week aan hun studie. Dat is zelfstudie en contacturen op de onderwijsinstelling bij elkaar opgeteld. (OCW Studentenmonitor hoger onderwijs 2001-2014) Deze groep van de Nederlandse bevolking, hoog opgeleid en relatief veel vrije tijd, zou dus sociaal gezien goed te mobiliseren moeten zijn. Het is dus belangrijk om erachter te komen wat hun behoeften zijn voor het doen van vrijwilligerswerk tijdens de studietijd, dit kan dan ook weer resulteren in een hogere maatschappelijke participatie tijdens de rest van hun leven. VC Utrecht heeft op dit moment weinig inzicht in of, hoe en wat voor vrijwilligerswerk studenten in Utrecht op dit moment doen. Deze kennisvraag is de directe aanleiding voor het onderzoek. Het onderzoek zal in eerste instantie dan ook verkennend zijn. Aansluitend op het verkennende onderzoek zal worden ingegaan op het huidige beleid van de Vrijwilligerscentrale Utrecht en wordt er een handreiking geboden voor de toekomst zodat de Vrijwilligerscentrale in de toekomst zo veel mogelijk studenten kan betrekken bij vrijwilligerswerk. Vanuit de kennisvraag van VC Utrecht komt de volgende probleemstelling voort met als hoofdvraag, Wat verleidt Utrechtse studenten ertoe om vrijwilligerswerk te gaan doen? Deze hoofdvraag zal worden beantwoord met behulp van deelvragen. De eerste deelvraag is een beschrijvende vraag over studenten en vrijwilligerswerk die een inzicht zal moeten geven in het aantal studenten dat zich vrijwillig inzet, bij wat voor organisaties, op welke basis en welke eigenschappen deze studenten hebben. Hoeveel Utrechtse studenten anno 2016 doen vrijwilligerswerk, waar doen ze dat, en wie zijn het? De tweede deelvraag heeft betrekking op de factoren en motivaties van studenten om zich al dan niet vrijwillig in te zetten. Wat zijn de belangrijkste motivaties en factoren voor studenten met betrekking tot vrijwillige inzet? De derde deelvraag is vooral een beleid gerelateerde vraag en heeft betrekking op vrijwilligersorganisaties en studenten. Daarbij wordt gekeken naar wat een organisatie nodig heeft om aantrekkelijk te zijn voor studenten en waar vrijwilligerswerk aan moet vol- doen om aantrekkelijk te zijn voor studenten? Hoe kan de Vrijwilligerscentrale Utrecht zoveel mogelijk studenten betrekken bij vrijwilligerswerk? Het uiteindelijke doel van het onderzoek is de Vrijwilligerscentrale Utrecht inzicht verschaffen in hoeveel studenten zich vrijwillig inzetten, waar of waarvoor zij dit doen, met welke motivaties studenten dit doen, en in welke vorm. Daarnaast is het doel van het onderzoek om helder te krijgen hoe studenten die op dit moment geen vrijwilligerswerk

doen kunnen worden verleid dit in de toekomst wel te gaan doen. Het beleidsmatige doel van het onderzoek sluit hier op aan: het geven van beleids- en praktische aanbevelingen hoe dit in te gaan vullen de komende jaren.

Wetenschappelijke relevantie

In de wetenschap is het begrip vrijwilligerswerk in eerste instantie vooral theoretisch onderzocht. Begrippen als altruïsme en filantropie zijn door wetenschappers uit verschillende vakgebieden besproken en zijn beide gerelateerd aan vrijwilligerswerk. (Collins & Makowsky, 2010) In de jaren '90 en '00 raken wetenschappers steeds meer geïnteresseerd in motieven achter en voordelen van vrijwilligerswerk en worden er steeds meer onderzoeken gedaan omtrent dit onderwerp. (Clary et al. 1998; Dekker, 1994; Dekker, 1999; Dekker & De Hart, 1999; Hustinx, 1998; Wilson, 2000) De meeste onderzoeken zijn echter in de Verenigde Staten uitgevoerd onder Amerikaanse scholieren of studenten. Het is dus interessant om dergelijk onderzoek in Nederland uit te voeren met Nederlandse studenten als onderzoeksgroep omdat de situatie in beide landen verschillend is. Een kanttekening die bij een aantal Amerikaanse onderzoeken wordt geplaatst is dat op sommige middelbare scholen en universiteiten vrijwilligerswerk een verplicht onderdeel is van het curriculum, wat de onderzoeksresultaten uiteraard beïnvloedt. In Nederland is dit niet het geval, al wordt er wel steeds meer aandacht aan besteed. In het strategisch plan Hoger Onderwijs 2015-2025 wordt het woord vrijwilligerswerk echter maar één keer genoemd. "Het is van belang dat studenten zich kunnen ontplooiën tot verantwoordelijke burgers die een bijdrage kunnen leveren aan de onderwijsgemeenschap en de maatschappij. Het teruggeven aan de maatschappij (giving back-principe) geeft hen de mogelijkheid om met verschillende groepen in aanraking te komen en zorgt voor meer cohesie. Daarnaast leren studenten veel door activiteiten te ondernemen vanuit een bestaande context. Dat doen ze bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk en programma's voor maatschappelijke betrokkenheid (community engagement), extra-curriculaire activiteiten als studie- of studenten- verenigingen, via een inspraakorgaan, via (top)sportactiviteiten, via culturele activiteiten en via ondernemerschap. We moeten studenten blijven stimuleren om dit soort activiteiten uit te voeren, omdat dit bijdraagt aan de socialisatie en persoonsvorming van studenten." (Strategisch plan Hoger Onderwijs 2015-2015, Busschemaker) Volgens het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is het dus van belang om studenten te blijven stimuleren om dit soort activiteiten uit te voeren. Dan is het tevens van belang om onderzoek te doen naar de motivaties en behoeften van studenten in het hoger onderwijs met betrekking tot vrijwilligerswerk.

Verder is er maar in een enkel onderzoek onderscheid gemaakt tussen de studierichting van studenten en hun motivaties om vrijwilligerswerk te doen. Daarin werd gevonden dat er geen universele trend waarneembaar is in verschillen tussen academische velden en hun vrijwillige inzet bij universiteiten in 12 verschillende landen. (Cnaan et al. 2008) In dit onderzoek wordt wel gekeken naar de studierichting van de respondenten. Allereerst hebben studenten per academische discipline een verschillend aantal contacturen, wat het doen van vrijwilligerswerk kan verklaren, maar het is interessant om te onderzoeken of er buiten dat verschillen zijn in de participatie van studenten per academische discipline.

Overigens zijn er wel een aantal cross-culturele onderzoeken gedaan op het gebied van vrijwilligerswerk onder studenten. (Birgitta et al. 2008; Handy et al. 2009; Haski-Leventhal et al. 2008). En zijn er in Nederland een aantal langlopende projecten geweest die dit thema aanstippen. Bijvoorbeeld het Geven in Nederland onderzoeksproject van de Vrije Universiteit. Daarnaast zijn

er aantal boeken geschreven die de lange traditie van vrijwilligerswerk in Nederland beschrijven, de huidige situatie analyseren en vooruitkijken naar de toekomst. (Bochove, Tonkens & Verplanke, 2014; Harm & Van der Meer, 2015; Dekker & De Hart, 2009) In dit onderzoek wordt enkel gekeken naar een bepaalde groep vrijwilligers en potentiële vrijwilligers, namelijk studenten. Daarnaast komen de respondenten uit dit onderzoek enkel uit de stad Utrecht, om een handreiking te bieden aan het vrijwilligersbeleid in de stad Utrecht, deels uitgevoerd door de Vrijwilligerscentrale Utrecht.

HOOFDSTUK 2

Theoretisch Kader

Definitie vrijwilligerswerk

Voordat het concept vrijwilligerswerk theoretisch gezien wordt besproken, dient eerst het begrip zelf ingekaderd te worden. Wanneer onderzoek wordt gedaan naar vrijwilligerswerk is de manier waarop dit bevraagd wordt in enquêtes of andere onderzoeksvormen belangrijk voor het uiteindelijke resultaat van het onderzoek. Allereerst de definitie, John Wilson schreef in 2000 een meermaals aangehaald artikel met een heldere definitie van vrijwilligerswerk dat door veel onderzoekers is geciteerd. Hij omschrijft vrijwilligerswerk als *“any activity in which time is given freely to benefit an other person, group or cause.”* (Wilson, 2000) Het is een onderdeel van ‘hulpgedrag’ waarbij het meer inzet vraagt dan iemand spontaan een helpende hand bieden, maar minder inzet dan zorg verlenen aan familie of vrienden, oftewel mantelzorg. Een ander, soortgelijk onderscheid dat wordt gemaakt is die tussen spontaan helpen en gepland helpen, waarbij vooral gepland helpen als vrijwilligerswerk wordt gezien. (Clary et al. 1998) Ook omschrijft Wilson in zijn artikel het feit dat de manier waarop vrijwilligerswerk bevraagd wordt belangrijk is voor de uitkomsten van het onderzoek. Wanneer in de vragenlijst wordt gefocust op expliciete vrijwilligersactiviteiten, een brede definitie van vrijwilligerswerk, informele vrijwilligerstaken en er wordt een brede lijst van voorbeelden van vrijwilligerswerk gegeven, dan is het percentage respondenten dat vrijwilligerswerk doet hoger dan wanneer vrijwilligerswerk niet zo uitgebreid bevraagd wordt. (Wilson, 2000) Een ander belangrijk aspect van de definitie van vrijwilligerswerk is dat het, naast het helpen van anderen zonder beloning, door de helper gebeurd uit vrije wil. (Haski-Leventhal, 2009) Cnaan et al. lieten in 2009 zien dat de meeste definities van vrijwilligerswerk bestaan uit vier componenten, het werk moet uit vrije wil gedaan worden, het moet zonder beloning gedaan worden, het moet als doel hebben anderen te helpen en het moet op lange termijn of in een formele setting gebeuren. (Cnaan et al. 2009, Haski-Leventhal, 2009)

Motivaties

Alvorens de motivaties om vrijwilligerswerk te doen worden besproken, is het belangrijk om het concept motivatie op zich te bespreken. De belangrijkste theorie over de motivaties van menselijk gedrag werd in 1970 geschreven door Abraham Maslow. In *A theory of human motivation* legt hij uit wat welke motivaties aan de grondslag liggen van al het menselijk handelen. Dit wordt gezien als de basistheorie over de behoeften van de mens en de daarbij horende motivaties. Maslow stelt dat de mens ten minste vijf basis behoeften heeft die hij schikt in een piramide. Allereerst fysiologisch, de eerste levensbehoeften als eten en drinken. Daarna komt veiligheid, gevolgd door liefde, waardering/respect en als laatste ‘self actualisation’ een woord dat zich niet goed laat vertalen naar het Nederlands. Deze doelen in het leven zijn de grondslag van het menselijk handelen. Menselijk gedrag vindt plaats op basis van de motivatie van het halen van dit doel, of het vervullen van een behoefte. (Maslow, 1970) Na verschillende theoretische verkenningen van het begrip motivatie door verschillende wetenschappers komen Ryan & Deci in 2000 met een overzichtsartikel over het onderscheid tussen intrinsieke- en extrinsieke motivatie, de meest simpele verdeling van motivaties in gedrag. In de Self Determination Theory maken Deci & Ryan in 1985 dit onderscheid en later in hun artikel uit 2000 leggen ze het als volgt uit: Intrinsieke motivatie refereert aan iets doen omdat het inherent interessant of aangenaam is. Extrinsieke motivatie refereert aan iets doen omdat het leidt tot een scheidbare uitkomst. Een intrinsiek gemotiveerd persoon doet iets omdat hij/zij het leuk vindt of voor de uitdaging in plaats van door externe prikkeling, druk of beloning. Extrinsieke motivatie onderscheidt zich dus van intrinsieke motivatie omdat het om gedrag gaat dat gedaan wordt voor een bepaalde uitkomst, terwijl intrinsiek gemotiveerd gedrag als basis heeft dat het op zichzelf leuk is om te doen. Overigens is er wel een gradatie in extrinsieke motivatie. Een student kan bijvoorbeeld zijn/haar huiswerk maken omdat hij/zij anders straf krijgt en bijvoorbeeld moet nablijven, maar een student kan ook zijn/haar huiswerk maken omdat hij/zij weet dat het waardevol is voor de rest van zijn/haar schoolcarrière. Beide gedragingen zijn op basis van extrinsieke motivatie, maar verschillen wel in de mate van autonomie. Er is dus naast intrinsieke motivatie zoals Maslow beschreef op basis van menselijke behoeften ook sprake van gedrag op basis van extrinsieke motivatie, uitvoerig beschreven door Ryan & Deci in hun artikel uit 2000.

Op individueel niveau zijn er grofweg twee theoretische stromingen die motieven voor vrijwilligerswerk verklaren te onderscheiden. Het eerste perspectief is een subjectivistische benadering, deze wordt gedomineerd door de zoektocht naar moReven achter het doen van vrijwilligerswerk. Het tweede perspectief is een behavioristische benadering, die stelt dat actoren rationeel zijn van aard en de beslissing om vrijwilligerswerk te doen is gebaseerd op het afwegen van kosten en baten. (Wilson, 2000)

In dit onderzoek wordt overigens voornamelijk gefocust op sociologische kenmerken in plaats van psychologische kenmerken om te onderzoeken waarom studenten wel of geen vrijwilligerswerk doen. Psychologische kenmerken als karaktereigenschappen worden in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Persoonskenmerken, ook wel interne factoren genoemd, hebben invloed op de motivaties van mensen. Maar persoonskenmerken hebben ook invloed op de omgevingsfactoren. Een individu gaat namelijk makkelijker om met mensen die op hem/haar lijken, ook wel homophily genoemd. (McPherson et al. 2001) Via die weg beïnvloeden externe en interne factoren elkaar en worden ze dus steeds lastiger te onderzoeken. In dit onderzoek worden dus enkel externe, meetbare factoren onderzocht in wat hun invloed kan zijn op de motivaties om vrijwilligerswerk te doen.

Voorspellers van vrijwilligerswerk

Sociale omgeving

De socialisatietheorie stelt dat kinderen de gewoonten van hun ouders overnemen, ook de gewoonte om vrijwilligerswerk te doen. (Wilson, 2000) In onderzoek wordt dan ook vaak geconstateerd dat mensen waarvan hun ouders vrijwilligerswerk doen, eerder geneigd zijn om ook vrijwilligerswerk te gaan doen. De invloed van ouders is een onderdeel van primaire socialisatie, net als de invloed van vrienden. Iemand neemt de waarden, normen en andere cultuurkenmerken aan van zijn/haar omgeving. De primaire omgeving bestaat uit ouders en vrienden. Wanneer er onder ouders en vrienden vrijwilligerswerk wordt gedaan is de kans groter dat iemand dat ook gaat doen. (Collins & Makowsky, 2010) De eerste hypothese is dan ook: we verwachten dat studenten waarvan hun familie en/of vrienden vrijwilligerswerk doen eerder geneigd zijn om ook vrijwilligerswerk te doen.

Opleidingsniveau

Educatie of opleidingsniveau is een belangrijke voorspeller van vrijwillige inzet omdat het het bewustzijn van problemen vergroot, voor empathie zorgt en zelfvertrouwen geeft. Hoogopgeleide mensen worden daarnaast eerder gevraagd om vrijwilligerswerk te doen, dit verschilt echter wel per type vrijwilligerswerk. (Wilson, 2000) Hoger opgeleiden zijn over het algemeen meer betrokken bij de maatschappij en zijn meer in staat om te participeren in de samenleving dan laag opgeleiden (Putnam, 1995). Omdat dit onderzoek zich richt op studenten van het HBO en de Universiteit kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de invloed van opleidingsniveau als voorspeller van vrijwillige inzet.

Studierichting

Naar het effect van studierichting als voorspeller van vrijwillige inzet is tot op heden nog maar weinig onderzoek gedaan. (Cnaan et al. 2008) In het cross-culturele onderzoek van Cnaan et al. uit 2009 wordt echter wel gekeken naar de verschillen tussen academische disciplines met betrekking tot vrijwillige inzet. Er wordt gesteld dat een student een studie kiest op basis van persoonlijke voorkeuren, hij/zij neemt vervolgens via socialisatie de waarden en normen van die academische discipline over. Verder concludeert Sax in haar onderzoek uit 2004 dat studierichting een omgevingsfactor is die van invloed kan zijn op het sociaal activisme van een student. Zo blijkt uit haar onderzoek dat studenten techniek minder geneigd zijn om sociaal activisme te ontwikkelen omdat niemand in die academische omgeving daar actief in participeert. (Sax, 2004) Astin (1993) toont aan dat Amerikaanse studenten met als hoofdrichting techniek minder interesse hebben voor de samenleving. Studenten sociale wetenschappen zullen zich meer bezighouden met het welzijn van anderen en de samenleving en zullen dus ook het meeste vrijwilligerswerk doen. (Cnaan et al. 2009) In een ander onderzoek van Cnaan uit 2008 dat in verschillende Europese landen werd uitgevoerd, wordt overigens aangetoond dat juist studenten sociale wetenschappen het minst participeren in vrijwilligerswerk. Onder de Amerikaanse subpopulatie van het onderzoek werd de hypothese dat studenten sociale wetenschappen het meest zouden participeren in vrijwilligerswerk overigens wel bevestigd. De conclusie van de onderzoekers, na onderzoek in 12 verschillende landen luidt dat er geen universele trend is waar te nemen op het gebied van vrijwilligerswerk en academische discipline. (Cnaan et al. 2008) Ondanks dat er nog geen eenduidig bewijs is verwachten we dat studenten met een gamma studie meer vrijwilligerswerk doen dan studenten van een alfa of beta studie (H3)

Vrije Tijd

Volgens de role overload theory (Markham & Bonjean, 1996) is er een negatieve relatie tussen betaald werk en het doen van vrijwilligerswerk. Mensen hebben er te weinig tijd voor over. Er zijn echter ook onderzoeken die aantonen dat dit niet het geval is. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het rapport 'Wie doet vrijwilligerswerk' van het CBS uit 2015 dat mensen zonder betaalde baan minder vrijwilligerswerk doen (44%) dan mensen met een betaalde baan (53%). Overigens zijn er wel verschillen waar te nemen binnen werkenden. Hoe meer uren er worden gewerkt, hoe minder vrijwilligerswerk wordt gedaan. De role-overload theory wordt dus deels bevestigd, maar deels ook niet. Dat mensen met een betaalde baan vaker vrijwilligerswerk doen dan mensen zonder betaalde baan

suggereert dat werk een vorm is van sociale integratie en dat moedigt het doen van vrijwilligerswerk aan. Daarnaast leren mensen op hun werk organisatorische- en andere vaardigheden die ze kunnen inzetten bij hun vrijwilligerswerk. (Wilson, 2000) Voor studenten geldt dat niet iedere student een betaalde baan heeft.. Om te onderzoeken of het hebben van vrije tijd invloed heeft op het doen van vrijwilligers- werk is gekeken naar de tijd die door studenten wordt besteed aan hun studie en naar de tijd die door studenten wordt besteed aan een eventuele betaalde baan. Omdat voor veruit de meeste studies in Utrecht een voltijd tijdsbesteding staat gaan we er van uit dat studenten nog maar weinig tijd over hebben om vrijwilligerswerk te doen, zeker als ze daarnaast ook nog een betaalde (bij)baan hebben. Hypothese H2 is dan ook: We verwachten dat studenten die veel tijd besteden aan hun studie en/of betaalde baan minder geneigd zijn om vrijwilligerswerk te doen.

Motivaties vrijwilligerswerk

Naast onderzoeken naar factoren die het doen van vrijwilligerswerk kunnen verklaren worden er ook onderzoeken gedaan naar de motivaties van studenten om vrijwilligerswerk te doen. (Bekkers, 2004; Cnaan et al. 2009) In zijn boek 'Giving and Volunteering in the Netherlands' uit 2004 beschrijft René Bekkers in hoofdstuk vijf motieven om te participeren in vrijwilligersorganisaties. Theoretisch gezien, zoals ook eerder al werd gesteld, is er een tweedeling wanneer wordt gekeken naar voorspellers van vrijwillige inzet. Aan de ene kant is vrijwillige inzet te verklaren door middel van interne factoren, persoonlijke kenmerken kunnen vrijwillige inzet verklaren. Het hebben van bepaalde persoonlijkheidskenmerken kan er dan aan bijdragen dat een individu zich geneigd voelt om vrijwilligerswerk te doen. Aan de andere kant zijn er externe factoren, omgevingskenmerken, die er voor kunnen zorgen dat men vrijwilligerswerk gaat doen. In zijn boek onderzoekt René Bekkers welke factoren het meeste gerelateerd zijn aan vrijwillige inzet. De omgevingsfactoren zijn vooral een sociologisch onderwerp van onderzoek, de persoonlijkheidskenmerken vallen meer in het straatje van psychologische onderzoekers. Doordat het onderzoek beide disciplines combineert geeft het een brede verklaring van participatie in vrijwilligersorganisaties en vrijwilligerswerk in het algemeen. (Bekkers, 2004)

In 1998 onderscheidde Clary et al. zes motivaties om vrijwilligerswerk te doen. Carrière, normatief, sociaal, bescherming, leren/educatief en persoonlijke groei/ontwikkeling. In deze indeling zitten zowel intrinsieke- als extrinsieke motivaties. Allereerst gebruiken mensen met carrièregerichte motieven hun vrijwilligerswerk om contacten op te doen die nuttig kunnen zijn voor (toekomstige) werk gerelateerde activiteiten. Daarnaast kunnen ze door middel van vrijwilligerswerk vaardigheden opdoen die ze in een later stadium van hun carrière kunnen gebruiken. Bij normatieve motieven gaat het vooral om het uitdragen van normen en waarden. Mensen die vrijwilligerswerk doen uit normatieve motivatie doen dit vooral om door middel van vrijwilligerswerk een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Vrijwilligers met sociale motieven doen dit vooral omdat hun vrienden of familieleden dit ook doen. Ze ervaren sociale druk om vrijwilligerswerk te doen omdat iedereen, of belangrijke personen in hun omgeving, het ook doen. Deze motieven werden bijvoorbeeld gevonden bij mensenrechtenactivisten, zij participeerden in protesten omdat veel van hun vrienden dit ook deden. Wanneer iemand educatieve motieven heeft om vrijwilligerswerk te doen wil hij/zij graag wat leren. Hij/zij doet nieuwe kennis, vaardigheden en capaciteiten op door vrijwilligerswerk te doen. Dit zie je vaak bij vrijwilligers in de medische sector, studenten kunnen dan bijvoorbeeld vaardigheden oefenen en opdoen die ze later in hun carrière kunnen gebruiken. Sommige vrijwilligers doen vrijwilligerswerk uit beschermende motieven. Zij doen vrijwilligerswerk vooral om het schuldgevoel weg te nemen dat zij ervaren om- dat ze meer gefortuneerd zijn dan anderen. Zij willen zichzelf beschermen voor het hebben van een schuldgevoel of negatieve gevoelens over zichzelf. Als laatste motief om vrijwilligerswerk te doen onderscheiden Clary et al. nog persoonlijke ontwikkeling/-groei vrijwilligers met deze motieven verwachten dat het vrijwilligerswerk dat ze doen hen kansen biedt op persoonlijke groei en verhoogde levenskwaliteit. Cnaan et al. onderzoekt in 2009 ook de motivaties van studenten om vrijwilligerswerk te doen. Daarbij worden drie dimensies gehanteerd met betrekking tot de motivaties die studenten kunnen hebben om vrijwilligerswerk te doen. Altruïsme, sociaal en CV opbouwen. Deze dimensies sluiten aan op de dimensies die Clary et al. hebben opgesteld maar zijn meer gericht op studenten. Zo zijn de beschermende motieven die Clary et al. noemen waarschijnlijk voor studenten niet aan de orde. Cnaan et al. ontdekken in hun onderzoek dat studenten vooral altruïstische motieven hebben om vrijwilligerswerk te doen. Zij verwachten dat CV opbouwen als motivatie sterk zou samen hangen met het doen van vrijwilligerswerk maar dit kon niet worden bevestigd. Het zou echter zo kunnen zijn dat studenten in de beginfase van hun studie andere motieven kunnen hebben om vrijwilligerswerk te doen dan in de afrondende fase van hun studie. Deze verwachting is opgenomen in de laatste hypothese van dit onderzoek. Hypothese vier is tweeledig. H4a: We verwachten dat studenten in de beginfase van hun studie vooral uit sociale motieven vrijwilligerswerk doen. H4b: We verwachten dat studenten in de afrondende fase van hun studie vooral uit werk gerelateerde motieven vrijwilligerswerk doen.

HOOFDSTUK 3

Methoden

Operationalisering

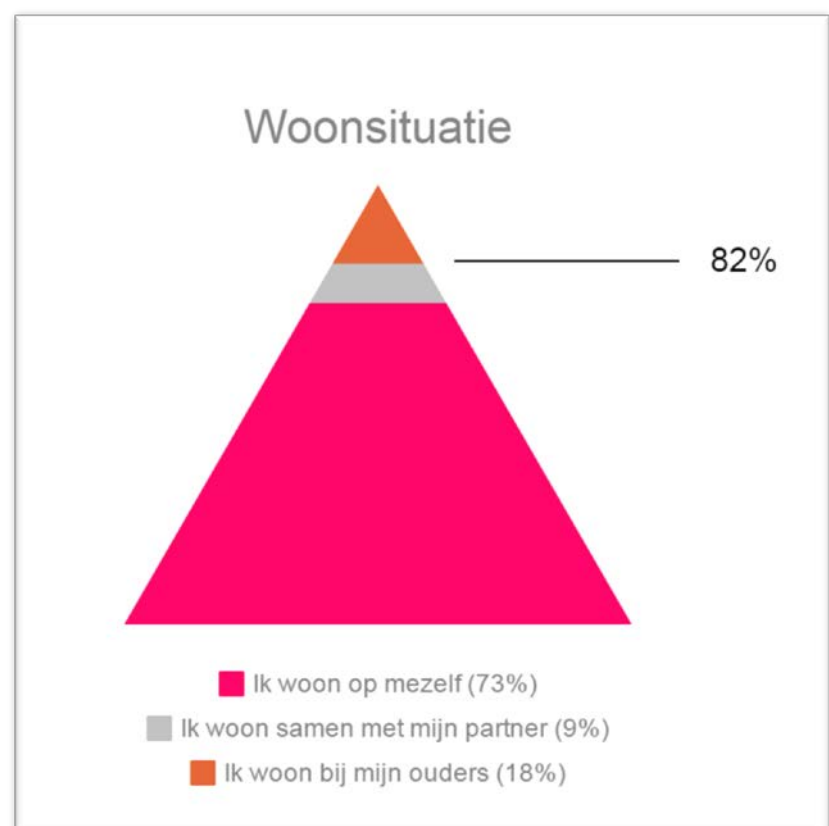
Om de vragenlijst voor het onderzoek samen te stellen is gebruik gemaakt van de enquêtevragen van het Utrechtse Vrijwilligersonderzoek 2013 uitgevoerd in opdracht van de gemeente Utrecht door het University College Utrecht. Daarnaast zijn een aantal vragen toegevoegd omdat dit onderzoek zich uitsluitend richt op studenten. Om in een later stadium de analyse te vereenvoudigen is er voor gekozen om zoveel mogelijk met antwoord categorieën te werken. De meeste vragen in de vragenlijst zijn dan ook meerkeuzevragen.

De enquête is vooral bedoeld om de motivaties van studenten om vrijwilligerswerk te doen, of niet te doen, te achterhalen. Om motivaties van vrijwilligers te onderzoeken is gebruik gemaakt van de motivaties van Clary die in het theoretisch kader zijn uiteen gezet. Deze zijn verwerkt in een bestaande vragenlijst van eerdergenoemd onderzoek uit 2013. In het onderzoek van Cnaan uit 2008 worden drie categorieën van motivaties gebruikt. In dit onderzoek zijn de motivaties van studenten onderverdeeld in vergelijkbare categorieën namelijk sociaal, bijdragen aan de samenleving en educatief.

Vrijwilligerswerk is gemeten met de vraag 'Doe je op dit moment vrijwilligerswerk of heb je dat het afgelopen jaar gedaan?' met de antwoordmogelijkheden ja of nee. Verder kwam vanuit een aantal organisaties uit het professionele netwerk van de Vrijwilligerscentrale de vraag om te achterhalen of studenten hun vrijwillige inzet wel zien als 'vrijwilligerswerk'. De terminologie is misschien wat ouderwets waardoor studenten een andere associatie met de term vrijwilligerswerk hebben en zich er niet van bewust zijn dat ze zich wel degelijk vrijwillig inzetten. Om dit te onderzoeken is later in de enquête gevraagd of iemand, wanneer hij/zij lid is van een vereniging, daar ook taken uitvoert waarvoor hij/zij niet betaald krijgt. Discrepanties tussen beide antwoorden kunnen een indicatie zijn van het feit dat het vrijwilligerswerk dat iemand doet niet zo wordt gezien door diegene.

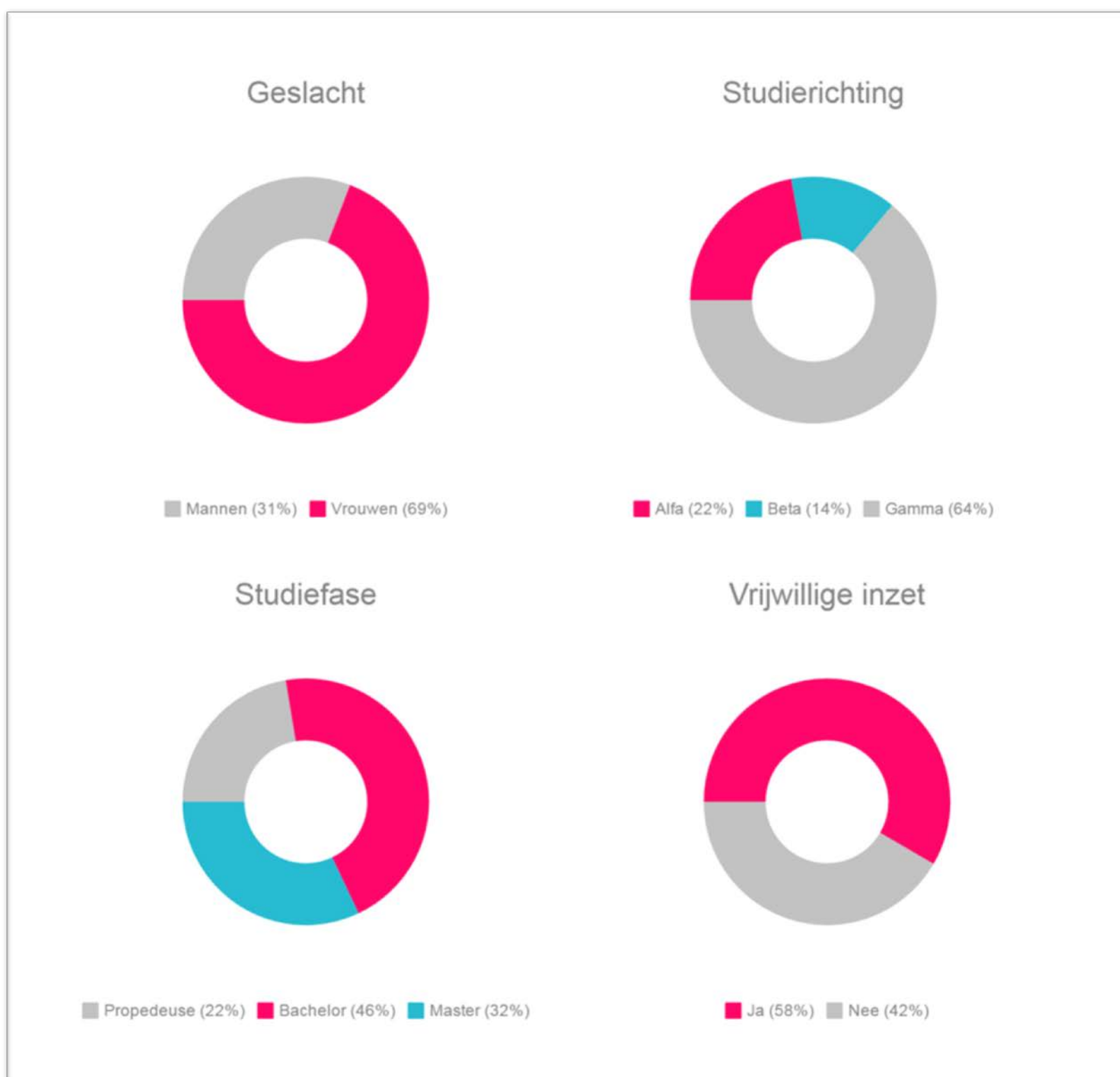
Dataverzameling

De doelgroep van het onderzoek zijn Utrechtse studenten, een doelgroep die relatief makkelijk te bereiken is en vaak welwillend om mee te werken aan een onderzoek. Om een grote onderzoekspopulatie te verzamelen zijn studenten via verschillende kanalen benaderd om te participeren aan het onderzoek. Het gebruik van sociale media is in dit onderzoek belangrijk geweest omdat studenten, studentenverenigingen, studieverenigingen en andere verenigingen waar veel studenten lid van zijn, vaak erg actief zijn op sociale media. Overigens is deze generatie studenten sowieso vrij actief op sociale media, een goede manier dus om de doelgroep te benaderen. Verreweg de meeste studenten hebben de enquête dan ook digitaal ingevuld. Toen naar verloop van tijd bleek dat vooral universitaire studenten de enquête hadden ingevuld zijn studenten van de Hogeschool Utrecht actief benaderd. Zo zijn ook in een aantal lessen de enquêtes op papier ingevuld. Onder andere eerstejaars studenten van de lerarenopleiding wiskunde en journalistiek hebben de enquête tijdens een werkgroep ingevuld. Uiteindelijk hebben 259 studenten de enquête ingevuld. Vooral vrouwen, bachelor- en gammastudenten hebben de enquête ingevuld. Van de respondenten was 30,8% man, 22,1% deed een alfa studie, 13,9% een bèta studie en 63,9% deed een gamma studie. Aan het onderzoek deden vooral uitwonende studenten mee. 73% van de studenten woonde op zichzelf, alleen of met huisgenoten. Slechts 18% van de respondenten was thuiswonend. Dit is belangrijk in het kader van de primaire socialisatie, via familie en vrienden, die eerder is besproken.

Representativiteit

De representativiteit van de onderzoekspopulatie is in dit onderzoek afhankelijk van drie factoren, geslacht, studierichting en studiefase. Het aantal vrouwen zijn in dit onderzoek oververtegenwoordigd. Er hebben 139 vrouwen meegedaan aan dit onderzoek wat neer komt op 69,2%. De totale Utrechtse studenten populatie bevat 57,72% procent vrouwen. In Utrecht studeren relatief veel studenten sociale wetenschappen, wat er voor zorgt dat er meer vrouwelijke studenten in Utrecht studeren dan mannen. In steden met technische Universiteiten als Delft en Enschede worden meer technische studies gegeven, die traditioneel meer door mannen worden ge volgen. De man/vrouw verhouding in de studentenpopulatie van een stad als Enschede is dan ook anders en dat leidt er toe dat de resultaten van dit onderzoek niet te generaliseren zijn naar andere studentensteden in Nederland. In Utrecht doet ongeveer 20% van de studenten een bèta studie. Van de respondenten in dit onderzoek doet 13,9% een bèta studie. Meer dan de helft van de studenten in Utrecht doen een gamma studie. Ook in dit onderzoek is het aantal gammastudenten goed vertegenwoordigt met 63,9%. Net als bij de factor geslacht en studierichting dient de verdeling tussen bachelor- en masterstudenten in de onderzoekspopulatie niet te veel te verschillen van de verdeling in de populatie van Utrechtse studenten. Dat is vooral interessant wanneer wordt gekeken naar motivaties van studenten om al dan niet vrijwilligerswerk te doen omdat wordt verwacht dat die per studiefase kunnen verschillen. Aan dit onderzoek hebben relatief veel masterstudenten mee gedaan, 32%. De gegevens over de studentenpopulatie in Utrecht zijn opgevraagd bij de Dienst Uitvoering Onderwijs. Het betreft informatie over het aantal ingeschrevenen per stad, studie en andere informatie over het jaar 2015-2016. Onderstaand figuur geeft een schematisch overzicht van de besproken factoren met betrekking tot de representativiteit

Onderzoeksdesign

Een beknopt overzicht van de hypothesen is te zien in onderstaande tabel. Daarin staan ook de variabelen met de waarden die deze kunnen aannemen.

Hypothese	Afhankelijke variabele	waarden	Onafhankelijke variabelen	waarden
H1	Vrijwilligerswerk	Ja/nee	Werk tijd Studietijd	Niet/weinig/veel Weinig/middel/veel
H2	Vrijwilligerswerk	Ja/nee	Vrienden Familie	Minder dan de helft/de helft/meer dan de helft Ja/nee
H3	Vrijwilligerswerk	Niet/weinig/veel	Studierichting	Alfa/bèta/gamma
H4	Motivatie	Sociaal/bijdragen/educatief	Studiefase	Propeuse/bachelor/master

HOOFDSTUK 4

Resultaten

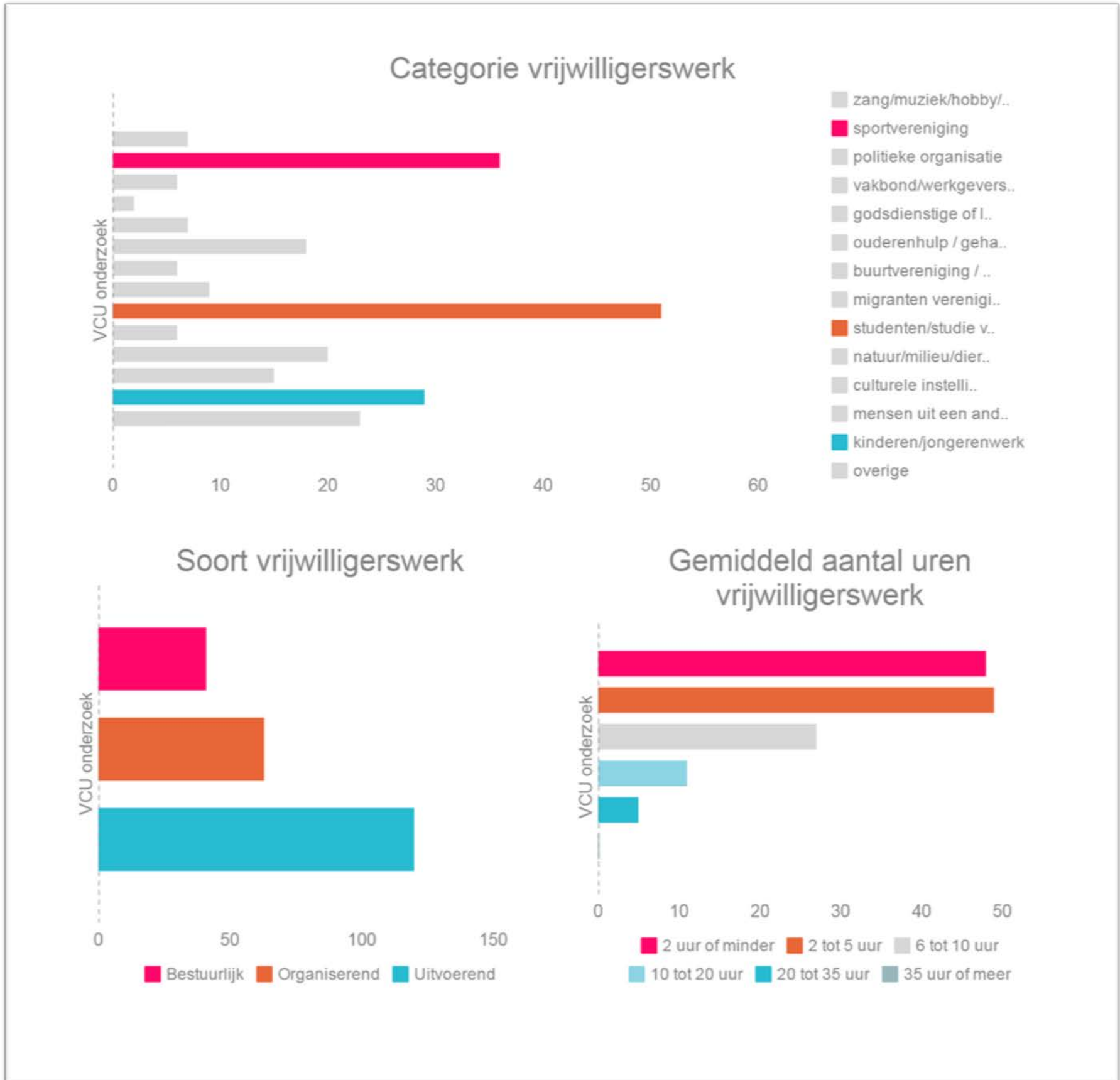
De resultaten zullen worden besproken per deelvraag.

Hoeveel Utrechtse studenten anno 2016 doen vrijwilligerswerk, waar doen ze dat, en wie zijn het?

In dit onderzoek onder n=238 respondenten doet 58,4% van de Utrechtse studenten vrijwilligerswerk. Dit is een stuk hoger dan de 35% waar de gemeente Utrecht op uitkwam in de inwoners enquête 2015. Dit kan komen doordat de enquête is verspreid door de Vrijwilligerscentrale Utrecht, dit kan er toe hebben geleid dat relatief veel vrijwilligers de enquête hebben ingevuld. Daarnaast zal een betrokken student ook eerder geneigd zijn om zowel de enquête in te vullen als vrijwilligerswerk te doen. Net als bij de gehele bevolking van Utrecht doen studenten het meest vrijwilligerswerk bij een sport- of andere vereniging. (Inwoners enquête 2015). Dit blijkt ook uit dit onderzoek. In onderstaande tabel is te zien dat studenten zich vooral inzetten voor een studenten-, studie- of sportvereniging. Wanneer studenten zich vrijwillig inzetten doen ze dit gemiddeld 2 tot 5 uur per week of minder.

Onderzoek Gemeente Utrecht, Inwonersenquête 2015	
Vrijwilligerswerk	ik ben student / ik ga naar school
% actief vrijwilliger	35%
% dat vrijwilligerswerk doet voor zang-, muziek-, toneel- of hobbyvereniging	3%
% dat vrijwilligerswerk doet voor sportvereniging	12%
% dat vrijwilligerswerk doet voor politieke organisatie	3%
% dat vrijwilligerswerk doet voor vakbond, werknemers- of werkgeversorganisatie	1%
% dat vrijwilligerswerk doet voor godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie	4%
% dat vrijwilligerswerk doet voor school, crèche of peuterspeelzaal	3%
% dat vrijwilligerswerk doet voor bejaarden- of gehandicaptenhulp	3%
% dat vrijwilligerswerk doet voor organisatie met maatschappelijke doelen	6%
% dat vrijwilligerswerk doet voor buurtvereniging of buurtcentrum	2%
% dat vrijwilligerswerk doet voor specifieke allochtone vereniging of (zelf)organisatie	2%
% dat vrijwilligerswerk doet voor andere vereniging(en), organisatie(s)	14%
% dat ongeorganiseerd vrijwilligerswerk doet	2%
	N=945

Verder zijn studenten vooral actief in uitvoerende zin. Dit is te zien in onderstaand figuur. Het totaal aantal studenten dat deze vraag heeft ingevuld is 140. Doordat bij deze vraag meerdere antwoorden aangekruist konden worden, iemand kan immers meerdere vrijwilligerstaken hebben, is het totaal aantal reacties hoger dan het totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft ingevuld. Bijna de helft van de studenten die in dit onderzoek heeft aangegeven vrijwilligerswerk te doen, heeft bestuurlijke- of organiserende taken. Ook geven 120 van de 140 studenten aan uitvoerende taken te hebben.

Vrijwillige inzet is in dit onderzoek overigens op meerdere manieren bevestigd. In de enquête is naast dat er gevraagd is of iemand vrijwilligerswerk doet, ook aan de respondenten gevraagd of ze lid waren van een vereniging en of ze ook actief waren voor deze vereniging zonder dat ze daar een beloning voor kregen. In onderstaande kruistabel is te zien dat 32 respondenten aan het begin van de vragenlijst hebben aangegeven geen vrijwilligerswerk te doen, maar vervolgens aan het eind van de vragenlijst aangeven wel actief te zijn binnen een vereniging zonder dat daar een vergoeding tegenover staat. Dit indiceert dat een deel van de Utrechtse studentenbevolking hun vrijwillige inzet niet als vrijwilligerswerk ziet.

Vraag_vrijwilligerswerk * Verenigingsleven kruistabel						
		Verenigingsleven				
		Niet actief	Bestuurlijk actief	Organiserend actief	Uitvoerend actief	Total
Vraag_vrijwilligerswerk	ja	27	11	13	67	118
	nee	34	3	9	20	66
	Total	61	14	22	87	184

Wat zijn de belangrijkste motivaties en factoren voor studenten met betrekking tot vrijwillige inzet?

Om de relatie tussen de verschillende variabelen te onderzoeken is gebruikt gemaakt van een logistische regressie toets uitgevoerd in SPSS. Voor alle onafhankelijke variabelen is gecheckt voor multicollineariteit. Om te kijken of de modellen een significante voorspellende waarde hebben is gekeken naar de classificatietabel en de *Omnibus Test of Model Coefficients*. In onderstaande tabel zijn deze waarden te zien per variabele.

					Omnibus Test of Model Coefficients	Classification Table	
Afhankelijke variabele	Onafhankelijke variabele	N(valid)	Exp(B)(SD)	Sig.	Chi-square	Sig.	Modelfit
Vrijwilligerswerk _ja/nee		230					58,7%
	Studie_tijd				.902		58,7%
	Werk_tijd				.936		58,7%
	Studie_tijd*Werk_tijd				.686		58,7%
Vrijwilligerswerk _ja/nee		235	2,377 (.719)	.001*			58,3%
	VW_vrienden		-1,786 (.603)	.003*	47,028	.000*	63,0%
	VW_ouders		-,059 (1,072)	.956	7,731	.005*	66,8%
	VW_vrienden*VW_ouders		-,704 (.940)	.454	.574	.449	66,8%
Nominale regressie & ordinale regressie		Model fitting information					
Afhankelijke variabele	Onafhankelijke variabele	N(valid)	-2 log likelihood	Chi-square	df	Sig.	
Vrijwilligerswerk _ja/nee	Studierichting	238	36,208	2,427	1	,119	
Motivatie	Studiefase	138	24,565	2,373	2	,305	

De hypothese met betrekking tot tijdsbesteding blijkt in dit onderzoek niet significant te zijn. Uit de *Omnibus Test of Model Coefficients* blijkt dat de toegevoegde onafhankelijke variabelen geen meerwaarde hebben in het voorspellen of iemand wel of geen vrijwilligerswerk doet. Het model dat is geschat past niet goed bij de data. Studenten die veel tijd aan hun werk of studie besteden doen dus net zo vaak vrijwilligerswerk dan studenten die weinig tijd aan hun werk of studie besteden. Ook het model waarin de interactie is getoetst blijkt niet significant. Wanneer iemand dus zowel veel tijd aan zijn/haar studie besteed en veel tijd aan zijn/haar betaalde baan wil dat niks zeggen over de kans dat iemand vrijwilligerswerk doet.

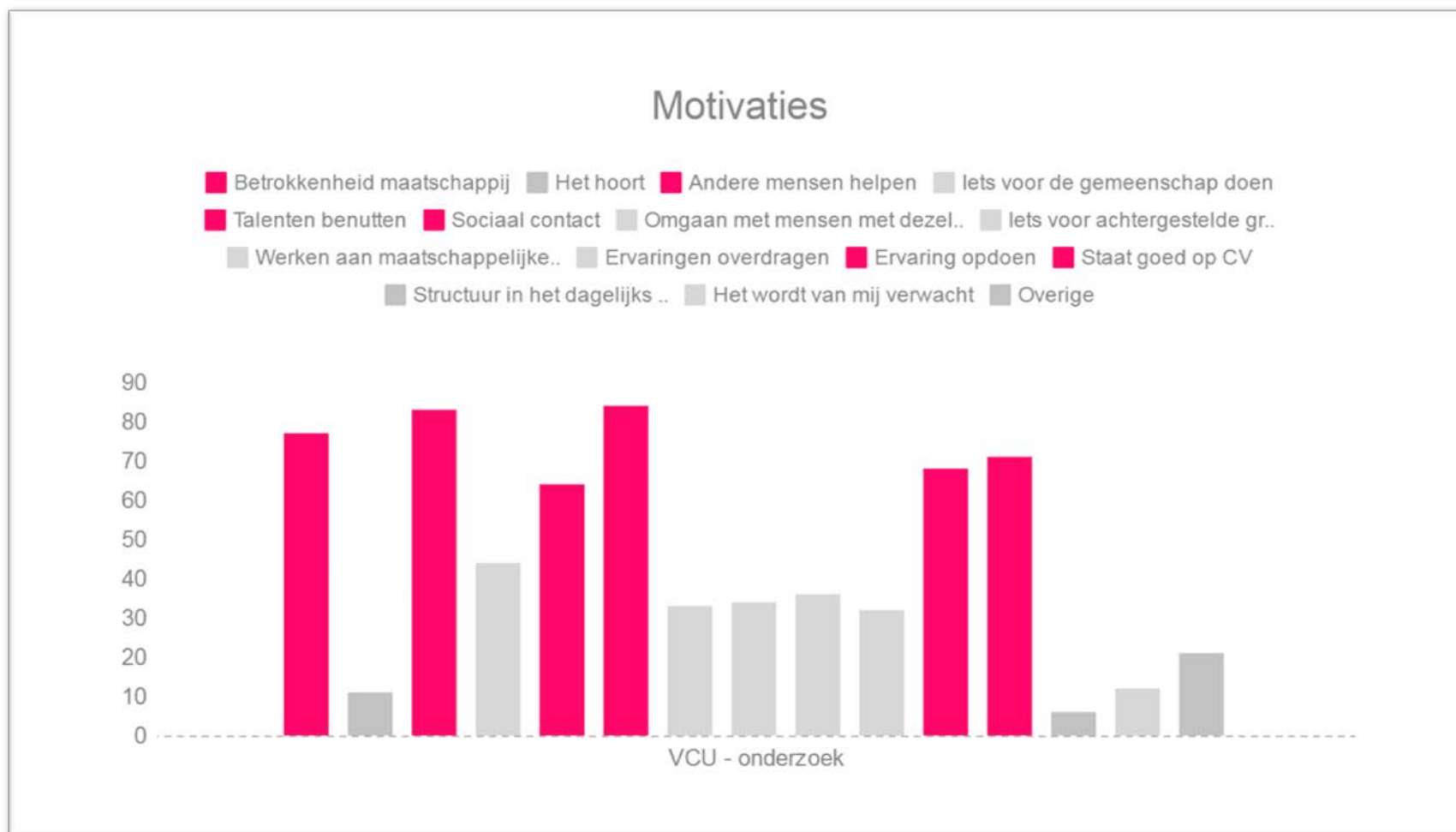
Voor de hypothesen die gaan over studierichting en studiefase is een binominale- en een ordinale logistische regressie uitgevoerd. In bovenstaande tabel is aan het grote getal bij de -2 log likelihood statistiek te zien dat beide modellen niet significant zijn.. Studenten aan het begin van hun studie hebben dus geen significant andere motieven om vrijwilligerswerk te doen dan studenten in een andere fase van hun studie. Ook het model waarin studierichting wordt getoetst is geen significant model in dit onderzoek. Studenten met een gamma studie doen niet meer vrijwilligerswerk dan studenten met een bèta of alfa studie.

In dit onderzoek wordt enkel een statistisch verband gevonden tussen de vrijwillige inzet van iemands sociale omgeving en zijn/haar vrijwillige inzet. In bovenstaande tabel is te zien dat het verband negatief is, dit komt doordat het wel doen van vrijwilligerswerk met een 0 gecodeerd is en het niet doen van vrijwilligerswerk met een 1. Dit verband geeft aan dat wanneer meer van iemands vrienden vrijwilligerswerk doen, de kans groter is dat iemand zelf ook vrijwilligerswerk doet. Dit geldt in mindere mate voor de sociale omgevingscomponent ouders. Uit de resultaten blijkt dan ook dat het hebben van vrienden die vrijwilligerswerk doen een betere voorspeller is dan het hebben van ouders die vrijwilligerswerk doen.

Er zijn dus geen verschillende motieven waar te nemen per studiefase maar wanneer de respondenten meerdere antwoorden mogen aankruisen wat betreft hun motivaties komen worden de volgende opties het meest aangekruist.

- Betrokkenheid bij de maatschappij
- Andere mensen helpen
- Eigen talenten benutten
- Sociaal contact met andere mensen
- Ervaring op doen die voor mijn studie of beroep nuttig kan zijn
- Staat goed op mijn CV

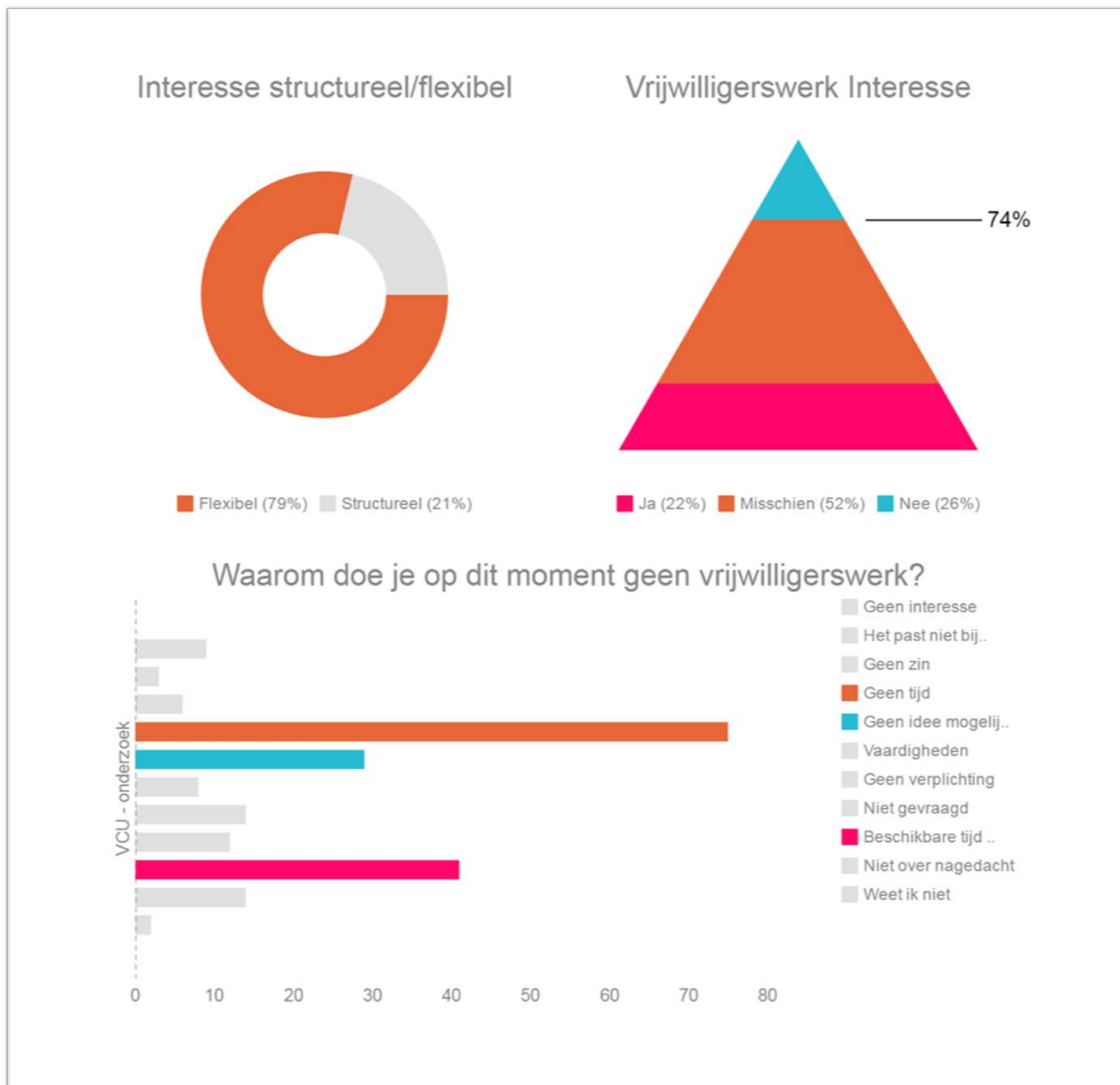
Opvallend is dat wanneer enkel de belangrijkste motivatie mag worden aangekruist 'staat goed op mijn CV' bijna niet wordt aangekruist terwijl 'ervaring opdoen' wel veel wordt genoemd. Uit de gegeven antwoorden blijkt dat de motivaties van studenten vaak in meerdere categorieën vallen. In onderstaand figuur is te zien welke andere mogelijkheden konden worden aangekruist in de enquête.

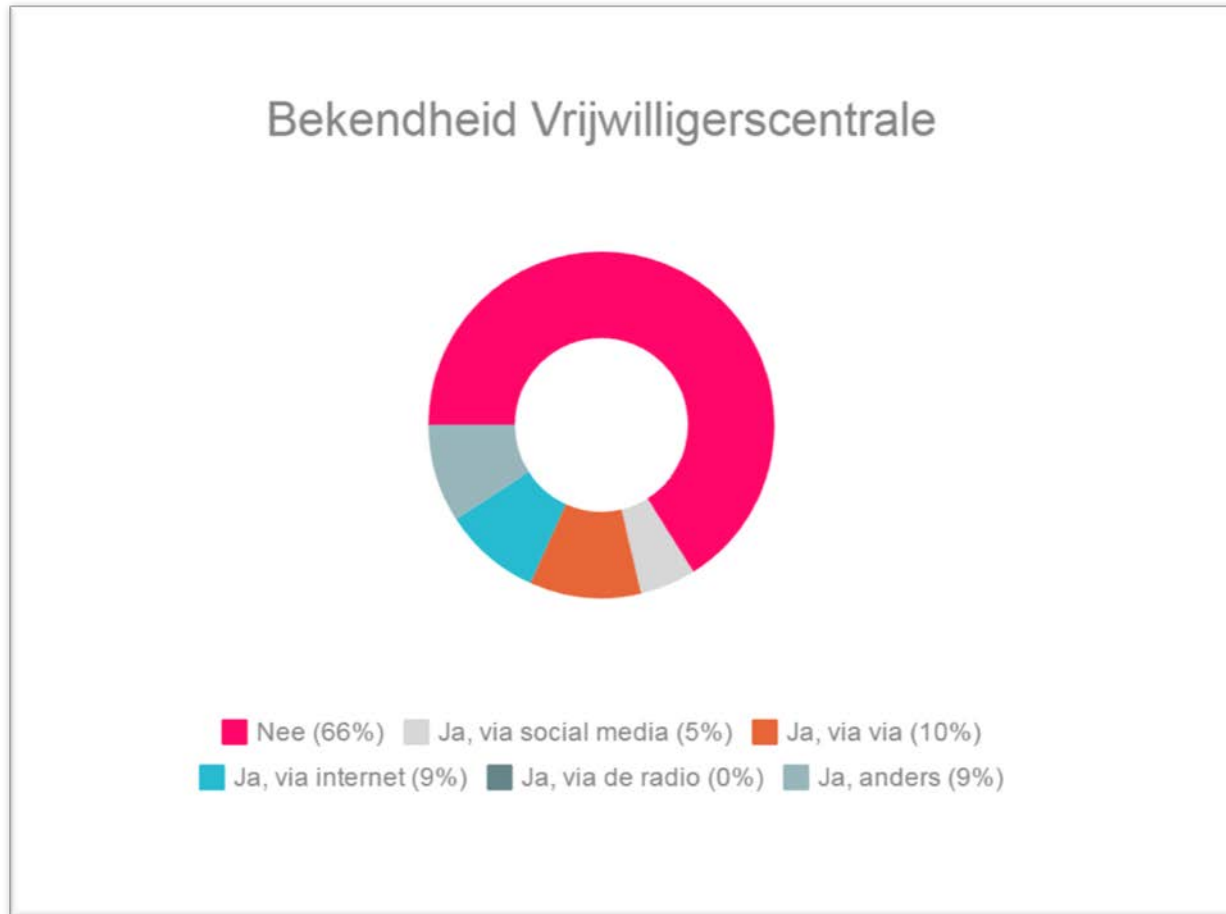
Hoe kan de Vrijwilligerscentrale Utrecht zoveel mogelijk studenten betrekken bij vrijwilligerswerk?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is gekeken naar de behoeften van studenten die zich op dit moment nog niet vrijwillig inzetten. Als wordt gekeken naar de respondenten die geen vrijwilligerswerk doen blijkt dat 74% van de respondenten wel geïnteresseerd is in het doen van vrijwilligerswerk. Slechts 26% van 101 respondenten die geen vrijwilligerswerk doet heeft geen interesse om dat te gaan doen. Van de 75 geïnteresseerden is 79% vooral bereid om flexibel vrijwilligerswerk te doen. 21 % van de geïnteresseerden wil zich graag structureel gaan inzetten.

Verder is er gekeken naar de redenen om geen vrijwilligerswerk te doen en blijkt uit de antwoordkeuzen dat 75 respondenten die op dit moment geen vrijwilligerswerk doen, dit niet doen omdat ze er geen tijd voor hebben in verband met studie, betaalde baan, hobby's of mantelzorg. Verder geeft 41 van de respondenten aan dat hun beschikbare tijd nogal wisselt. 29 van de respondenten geeft aan geen idee te hebben wat de mogelijkheden zijn.

Wat betreft de bekendheid en zichtbaarheid van de Vrijwilligerscentrale Utrecht, 66% van de respondenten kende de vrijwilligerscentrale bij aanvang van de enquête nog niet.

HOOFDSTUK 5

Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek, wat verleidt Utrechtse studenten om vrijwilligerswerk te doen, wordt beantwoord aan de hand van een aantal deelvragen. Om deze te kunnen beantwoorden zijn verschillende hypothesen opgesteld op basis van eerder onderzoek en literatuur. Om de deelvragen te onderzoeken in een kwantitatief onderzoek uitgevoerd onder 259 Utrechtse studenten. Om uit te zoeken welke factoren bijdragen aan het doen van vrijwilligerswerk, wat voor vrijwilligerswerk er wordt gedaan en welke motivaties Utrechtse studenten hebben voor het doen van vrijwilligerswerk is een vragenlijst opgesteld die naderhand is geanalyseerd middels SPSS.

De eerste deelvraag is geanalyseerd aan de hand van beschrijvende statistieken van de algemene vragen in het onderzoek. Daarnaast is er gekeken naar de resultaten van de inwoners enquête 2015, die de gemeente Utrecht ieder jaar uitvoert. Aan de hand van de analyse van de beschrijvende enquêtevragen kan worden geconcludeerd dat Utrechtse studenten in de onderzoekspopulatie zich in grote getalen vrijwillig inzetten. Zij doen dit vooral bij een sport- studie of studentenvereniging. Dit verschilt niet van de algehele Utrechtse bevolking, uit de cijfers van de inwonersenquete 2015 blijkt dat inwoners van Utrecht zich voornamelijk bij een sportvereniging inzetten. Het vrijwilligerswerk dat de studenten uit de ze doen is veelal georganiseerd en op structurele basis. Utrechtse studenten doen gemiddeld tussen de 0 en 5 uur per week vrijwilligerswerk. Een opvallend resultaat na analyse van de data is dat 31 studenten die aangaven geen vrijwilligerswerk te doen wel actief zijn binnen de vereniging waar ze lid van zijn. Dit indiceert dat er in Utrecht meer studenten zijn die hun vrijwilligerswerk niet zien als vrijwilligerswerk.

De tweede deelvraag ging wat dieper in op de factoren die het doen van vrijwillige inzet kunnen verklaren en de motivaties die studenten hebben om vrijwilligerswerk te doen. Na analyse van de data valt te concluderen dat, in tegenstelling tot de verwachtingen, vrije tijd, studierichting en studiefase geen invloed hebben op het wel of niet doen van vrijwilligerswerk, en in het geval van studiefase, geen invloed heeft op de motivaties van studenten om vrijwilligerswerk te doen. Enkel de sociale omgeving van studenten bleek significant samen te hangen met het doen van vrijwilligerswerk. Vooral de studenten die vrienden hebben die vrijwilligerswerk doen blijken zelf ook vaak vrijwillig actief te zijn. Wanneer enkel wordt gekeken naar de motivaties van studenten om vrijwilligerswerk te doen blijkt dat vooral het educatieve- en sociale aspect hierin naar voren komen. Opvallend is dat het 'werken aan CV' zelden tot belangrijkste motivatie wordt gekroond maar het is zeker wel iets dat meeweegt in het doen van vrijwilligerswerk door de Utrechtse studenten in het onderzoek. Daaruit kan worden geconcludeerd dat de respondenten in het onderzoek vooral vrijwilligerswerk doen om iets te leren, dat het vervolgens ook goed staat op hun CV is een niet geheel onbelangrijke bijzaak.

De derde deelvraag, die gaat over het betrekken van studenten bij vrijwilligerswerk in Utrecht, is onderzocht door te kijken naar de beweegredenen van respondenten die geen vrijwilligerswerk doen. Daaruit is gebleken dat studenten die geen vrijwilligerswerk doen hiervoor verschillende redenen hebben, het hebben van te weinig tijd in verband met hobby's, werk en mantelzorg is daarvan de voornaamste. Opvallend aangezien in dit onderzoek ook wordt aangetoond dat vrije tijd geen significante voorspeller is voor het doen van vrijwilligerswerk. Voor studenten die geen vrijwilligerswerk doen is het toch een belangrijke belemmering. Verder blijkt uit de resultaten dat studenten die geen vrijwilligerswerk doen soms ook niet weten wat de mogelijkheden zijn. Verder is overduidelijk dat studenten die op dit moment geen vrijwilligerswerk doen maar daar wel in geïnteresseerd zijn zich vooral flexibel willen inzetten. Om deze studenten bij vrijwilligerswerk in Utrecht te betrekken is het dus zaak de mogelijkheden tot flexibel vrijwilligerswerk uit te diepen en meer bij studenten onder de aandacht te brengen. Dit speelt ook in op het feit dat studenten aangeven geen tijd te hebben voor vrijwilligerswerk en dat de beschikbare tijd veelal wisselt.

Al met al kan dus worden gesteld dat Utrechtse studenten niet minder vrijwillig inzetten dan de gehele Utrechtse bevolking, dit blijkt zowel uit het uitgevoerde onderzoek als uit de inwoners enquête van de gemeente Utrecht. Studenten zetten zich vooral in voor hun studenten- sport- of studievereniging. Zij doen dit vooral uit educatieve motieven, om dingen te leren die later voor hun studie of beroep nuttig kan zijn. Ook het sociale aspect is een belangrijke drijfveer. Dat het goed staat op het CV is een motivatie die zeker ook mee speelt, maar niet als de belangrijkste wordt gezien. Om studenten die op dit moment geen vrijwilligerswerk doen te verleiden dit in de toekomst wel te gaan doen is het belangrijk om de mogelijkheden tot flexibel vrijwilligerswerk onder de aandacht te brengen bij de Utrechtse student.

HOOFDSTUK 6

Discussie

Dit onderzoek bevat twee thema's die zijn onderzocht, namelijk vrijwilligerswerk en motivaties. Twee concepten die alom zijn beschreven in de literatuur, ook in relatie tot elkaar. Dit onderzoek richt zich specifiek op studenten in Utrecht. Dat is ook gelijk de eerste limitatie van het onderzoek, het onderzoek zegt niks over de vrijwilligerswerk en motivaties onder studenten in het algemeen. Daarnaast zijn de respondenten in het onderzoek niet representatief voor de gehele studentenpopulatie in Utrecht, wat er voor zorgt dat daar geen uitspraken over kunnen worden gedaan. Wel biedt het onderzoek een waardevolle verkenning op dit gebied en een aantal handreikingen voor het beleid van de Vrijwilligerscentrale Utrecht, waarvoor dit onderzoek is uitgevoerd, en aanleidingen voor vervolgonderzoek.

Er zullen een aantal opvallende aspecten en resultaten uit het onderzoek worden besproken. Allereerst het hoge aantal vrijwilligers in het onderzoek. 60% van de respondenten gaf aan vrijwilligerswerk te doen. Dit hoge percentage kan verklaard worden doordat studenten die zich vrijwillig inzetten over het algemeen meer betrokken zijn, zij zullen dus eerder geneigd zijn een enquête in te vullen voor iemand die ze niet kennen, dan iemand die niet erg betrokken is. Dit kan een verklaring zijn voor het hoge aantal vrijwilligers die de enquête heeft ingevuld. Een andere verklaring kan zijn dat de enquête mede is verspreid door de vrijwilligerscentrale via sociale media. Binnen het (online) sociale netwerk van de vrijwilligerscentrale zitten relatief veel vrijwilligers, wat een tweede verklaring kan zijn voor het hoge aantal vrijwilligers in de respondentengroep.

Om deelvraag twee te kunnen beantwoorden zijn na het bestuderen van de literatuur in aantal hypothesen opgesteld, die in dit onderzoek niet konden worden bevestigd. Allereerst blijkt tijdsbesteding geen goede voorspeller te zijn van het wel of niet doen van vrijwilligerswerk. Tegen de verwachtingen in. Een oorzaak hiervoor zou kunnen zijn dat studenten die zich veel inzetten voor hun studie en/of betaalde baan ook meer sociaal geïntegreerd zijn. De kans dat deze studenten gevraagd worden om vrijwilligerswerk te doen is groter dan studenten die geen betaalde baan hebben of veel tijd besteden aan hun studie. Wanneer iemand weinig tijd besteed aan de studie en weinig aanwezig is tijdens colleges is de kans ook kleiner dat iemand zich zal in gaan zetten voor bijvoorbeeld een studievereniging. Verder bleek de studierichting geen goede voorspeller te zijn van het wel of niet doen van vrijwilligerswerk, ook dit is tegen de verwachting in. Dit zou echter kunnen komen doordat er maar weinig alfa en beta studenten aan het onderzoek hebben meegedaan. Meer onderzoek is nodig om hierover uitsluitsel te kunnen geven. De verwachting dat studenten tijdens verschillende studiefases ook verschillende motivaties voor het doen van vrijwilligerswerk zouden hebben bleef ook niet overeind. Dit was een verkennende hypothese, om hier meer duidelijkheid over te krijgen dient er meer onderzoek gedaan te worden onder een grotere groep respondenten.

De derde deelvraag over het betrekken van zoveel mogelijk studenten bij vrijwilligerswerk is geanalyseerd aan de hand van data over de respondenten die aangaven geen vrijwilligerswerk te doen. Hieruit bleek onder andere dat veel studenten aangaven dat hun beschikbare nogal wisselt. Ook gaf het overgrote deel van de respondenten die geen vrijwilligerswerk deden maar wel geïnteresseerd waren aan dit flexibel te willen doen. Een verklaring voor deze wisselende beschikbare tijd en interesse voor flexibel vrijwilligerswerk kan worden verklaard door het wisselende lesrooster wat studenten in het Hoger Onderwijs vaak hebben. Ook bleek uit de derde deelvraag dat een deel van de studenten die zich niet vrijwillig inzet, wel actief is binnen zijn/haar vereniging. Dit valt ook onder vrijwilligerswerk en het is op zijn minst opvallend dat een deel van de respondenten uit het onderzoek zijn/haar vrijwillige inzet niet zo typeert. Dit is gelijk een van de aanbevelingen voor toekomstig onderzoek. De vraag rijst of de term 'vrijwilligerswerk' tegenwoordig nog wel de lading dekt. Er kleeft misschien een ietwat stoffig imago aan het doen van vrijwilligerswerk. Veel mensen en ook studenten denken misschien aan iets doen voor mensen die het harder nodig hebben dan jijzelf, dat is vaak ook het geval, maar zeker niet altijd. Wanneer de definitie van vrijwilligerswerk van Wilson (2000) besproken in het theoretisch kader van dit onderzoek, nader wordt bekeken staat er niks over de doelgroep waarvoor het vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd.

HOOFDSTUK 7

Aanbevelingen

Beleidsaanbevelingen Vrijwilligerscentrale Utrecht

Uit de conclusies van het onderzoek blijkt dat de vrijwilligerscentrale zich de komende jaren vooral moet gaan richten op het vergroten van de zichtbaarheid onder Utrechtse studenten. Uit het onderzoek blijkt dat de kans groter is dat studenten vrijwilligerswerk gaan doen als hun vrienden dit ook doen. Via deze primaire socialisatie worden studenten aangespoord om vrijwilligerswerk te gaan doen. Meer zichtbaarheid van de Vrijwilligerscentrale kan vervolgens tot een domino effect leiden, studenten vertellen het aan elkaar door. Daarnaast is het van belang dat er in die zichtbaarheid flexibiliteit gecommuniceerd wordt, uit het onderzoek blijkt dat studenten daar behoefte aan hebben. Door wisselende roosters en misschien een steeds drukker levensstijl is het voor studenten belangrijk om zich vrijwillig te kunnen inzetten wanneer dat hun het beste uit komt. Zo kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het participeren in korte projecten of een bijdrage leveren op flexibele tijdstippen. Iets waar studenten in uitblinken is kennis. Kennis is iets wat uitermate geschikt is om flexibel in te zetten. Denk hierbij aan het opzetten van een communicatieplan of het verlenen van juridische hulp.

Beleidsmaatregel A

Matchpunt de Uithof

Op initiatief van de Vrijwilligerscentrale Utrecht is er een matchpunt voor vrijwilligerswerk in Hoograven opgezet. Hier is aardig wat interesse voor en dit matchpunt lijkt dan ook goed te lopen. Dit is een wijkgerichte vacaturebank als aanvulling op de vacaturebank van de Vrijwilligerscentrale die voor de hele stad Utrecht werkt. Om de zichtbaarheid van de Vrijwilligerscentrale op de Uithof, het middelpunt van het Hoger Onderwijs in Utrecht, en dus bij Utrechtse studenten te vergroten is het aan te bevelen om ook hier een Matchpunt op te richten. Hier kunnen studenten zich laten adviseren over vrijwillige inzet en op een laagdrempelige manier kennismaken met wat voor vrijwilligerswerk de stad Utrecht specifiek voor studenten te bieden heeft. Een medewerker van het matchpunt gaat samen met de student kijken waar de interesses en behoeften liggen. In Den Haag, waar overigens alleen de Haagse Hogeschool is gevestigd, is sinds een aantal maanden een vrijwilligerspunt actief op de hogeschool. Dit steunpunt is twee keer per week geopend. Aan dit vrijwilligerspunt zijn vier studenten betrokken, drie doen dit voor studiepunten. Het project is nog in de opstartfase maar het is een mooi voorbeeld van een samenwerking tussen een instelling voor Hoger Onderwijs en een instelling die vrijwilligerswerk promoot. De Vrijwilligerscentrale Utrecht doet er goed aan om ook die samenwerking op te gaan zoeken.

Beleidsmaatregel B

Flexibel vrijwilligerswerk promoten

Uit het onderzoek kwam duidelijk de behoefte aan flexibel vrijwilligerswerk naar voren. Wanneer studenten de mogelijkheden hiervoor krijgen zal het aantal vrijwilligers onder studenten naar verwachting toenemen. Inmiddels is de Vrijwilligerscentrale gestart met een nieuw project om potentiële vrijwilligers te laten proeven aan verschillende soorten vrijwilligerswerk. Dit project zit nog in de opstartfase maar kan een mooie springplank zijn naar het opzetten van een kalender voor flexibel vrijwilligerswerk. In de huidige vacaturebank voor vrijwilligerswerk staan veelal structurele vrijwillige taken en functies. Wanneer er daarnaast ook een kalender voor flexibel vrijwilligerswerk wordt bijgehouden is het voor studenten makkelijker om vrijwilligerswerk in te passen in hun drukke schema en wisselend lesrooster.

Beleidsmaatregel C

Uitwisseling van kennis

Deze beleidsmaatregel is vooral een aanvulling op de eerste twee maatregelen. Uit het onderzoek komt naar voren dat het opdoen van ervaring die voor studie of beroep nuttig kan zijn een belangrijke motivatie is voor studenten om vrijwilligerswerk te doen. De kennis die is opgedaan tijdens de studie kan flexibel worden ingezet bij organisaties die daar behoefte aan hebben. Wanneer in de vacaturebank kennisprofielen van studenten worden opgenomen kunnen organisaties daar hun voordeel mee doen. Daarnaast is het ook belangrijk dat organisaties meer gaan inspelen op de behoeftes van studenten. Structurele functies met vaste werktijden en weinig uitdaging sluiten niet aan op de behoeftes van studenten. Organisaties kunnen hun kennisvraag ook in de flexibele vacaturebank plaatsen, daar kunnen geïnteresseerde studenten dan weer op inspelen.

BRONNEN

- Anheier, H. K.; Krlev, G.; Preuss, S.; Mildenerger, G.; Bekkers, R.; Mensink, W.; Bauer, A.; Knapp, M.; Wistow, G.; Hernandez, A, & Adelaja, B., (2014). Social Innovation as Impact of the Third Sector. Deliverable 1.1 of the project: "Impact of the Third Sector as Social Innovation" (ITSSOIN), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research.
- Bekkers, R. & de Wit, Arjen. (2014). Participation in volunteering: What helps and hinders. A deliverable of the project: "Impact of the third sector as Social Innovation" (ITSSOIN), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research.
- De Wit, A., Mensink, W., Einarsson, T., & Bekkers, R. (2015). Organisations that facilitate volunteering. Deliverable 3.4 of the project: "Impact of the Third Sector as Social Innovation" (ITSSOIN), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research.
- De Wit, A., Bekkers, R., Karamat Ali, D., & Verkaik, D. (2015). Welfare impacts of participation. Deliverable 3.3 of the project: "Impact of the Third Sector as Social Innovation" (ITSSOIN), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research.
- Bekkers, P. (2013). De maatschappelijke betekenis van filantropie. *Oratie aan de Universiteit Utrecht*.
- Brudney, J. L., & Meijs, L. C. P. M. (2009). It Ain't Natural. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, XX(X), 1–18.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers : A Functional Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516–1530.
- Cruce, T. M., & Moore, J. V. (2007). First-Year Students ' Plans to Volunteer : An Examination of the Predictors of Community Service Participation. *Journal of College Student Development*, 48(6), 655–673.
- Dekker, P., & De Hart, J. (2009). Vrijwilligerswerk in meervoud. *Sociaal Cultureel Planbureau*, Den Haag.
- Devilee, J. (2005). Vrijwilligersorganisaties onderzocht. *Sociaal Cultureel Planbureau*, Den Haag.
- Grönlund, H., Holmes, K., Kang, C., Cnaan, R. A., Handy, F., Brudney, J. L., ... Hustinx, L. (2011). Cultural Values and Volunteering : A Cross-cultural Comparison of Students ' Motivation to Volunteer in 13 Countries. *Journal of Academic Ethics*, 9, 87–106. <http://doi.org/10.1007/s10805-011-9131-6>
- Ham, M., & van der Meer, J. (2015). *de ondernemende burger*. Utrecht: Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken / Movisie.
- Handy, F., Hustinx, L., Kang, C., Cnaan, R. A., Brudney, L., Haski-leventhal, D., ... Yamauchi, N. (2009). A Cross-Cultural Examination of Student Volunteering : Is It All About Résumé Building ? *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, XX(X), xx–xx. <http://doi.org/10.1177/0899764009344353>
- Haski-leventhal, D. (2009). Altruism and Volunteerism : The perceptions of altruism in four disciplines and their impact on the study of volunteerism. *Journal for the Theory of Social Behavior*, 39(3), 271–300.
- Haski-leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F., Brudney, J. L., Meenaz, K., Meijs, L. C. P. M., ... Hustinx, L. (2008). Students ' Vocational Choices and Voluntary Action : A 12-Nation Study. *Voluntas*, 19, 1–21. <http://doi.org/10.1007/s11266-008-9052-1>
- Haski-leventhal, D., & Meijs, L. C. P. M. (2011). The volunteer matrix : positioning of volunteer organizations. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 16(December 2010), 127–137. <http://doi.org/10.1002/nvsm>
- Hustinx, L. (1998). JONGEREN EN HUN VRIJWILLIG ENGAGEMENT : EEN NIEUWE STIJL VAN VRIJWILLIGERSWERK ? *Tijdschrift Voor Sociologie*, 19(2), 111–147.
- Hustinx, L., Meijs, L. C. P. M., Handy, F., & Cnaan, R. A. (2012). Monitorial Citizens or Civic Omnivores ? Repertoires of Civic Participation Among University Students. *Youth & Society*, 44(1), 95–117. <http://doi.org/10.1177/0044118X10396639>
- Lee, Y., & Won, D. (2011). Attributes influencing college students ' participation in volunteering : a conjoint analysis. *International Review on Public En Non-Profit Marketing*, 8, 149–162. <http://doi.org/10.1007/s12208-011-0074-9>

- Marta, E., & Pozzi, M. (2008). Young People and Volunteerism : A Model of Sustained Volunteerism During the Transition to Adulthood. *Journal of Adult Development, 15*, 35–46. <http://doi.org/10.1007/s10804-007-9033-4>
- Maslow, A. (1942). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review, 370–396*.
- Mcpherson, M., Smith-lovin, L., & Cook, J. M. (2001). Birds of a Feather: Homophily in Social Networks. *Annual Review of Sociology, 27*, 415–444.
- Plempers, E., Wentink, M., & Broenink, N. (2005). Vrijwillig beloond. *Movisie*, Utrecht.
- Prouteau, L., & Wolff, F.-C. (2006). Does volunteer work pay off in the labor market ? *The Journal of Socio-Economics, 35*, 992–1013. <http://doi.org/10.1016/j.socec.2005.11.021>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations : Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology, 25*, 54–67. <http://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Sax, L. J. (2004). Citizenship Development and the American College Student. *New Directions For Institutional Research, 122*, 65–80.
- Van Bochove, M., Tonkens, E., & Verplanke, L. (2014). *Kunnen we dat (niet) aan vrijwilligers overlaten ?* Platform31.
- Van Gilst, E., Schalk, R., Garretsen, H., & Van de Goor, I. (2015). Op zoek naar de perfecte match in vrijwilligersland. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice, 24(2)*, 28–46.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology, 26*, 215–240.